

OP GOLVEN VAN HOOP

Amanda Dykes

Op golven van hoop

Roman

 Uitgeverij Van Wijnen - Franeker

© 2019 Amanda Joy Dykes

Oorspronkelijke uitgever Bethany House Publishers, South Bloomington, Minnesota 55438, USA. Bethany House Publishers is een divisie van Baker Publishing Group, Grand Rapids Michigan.

Oorspronkelijke titel *Whose Waves These Are*

© 2020 Nederlandse editie Uitgeverij Van Wijnen, Postbus 8800 ,172 AD Franeker

www.uitgeverijvanwijnen.nl

Vertaling Margriet Visser-Slofstra

Omslagontwerp Bureau Garage, Kampen

Omslagfoto Ashraful Arefin/Arcangel

ISBN 9789051945782 / NUR 302

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Voor mijn vader en mijn moeder
die altijd voor licht in het donker hebben gezorgd*



Lees me iets voor van een eenvoudiger dichter,
wiens liederen zijn ontsproten aan zijn hart,
gelijk regenbuien uit de zomerse wolken,
of tranen uit de oogleden druppen;

die, na lange dagen van hard werken,
en nachten die geen rust brachten,
toch in zijn ziel de muziek
van wonderschone melodieën hoorde.

Henry Wadsworth Longfellow
Uit 'The Day Is Done'

*Hij die in de hemel zijn verheven verblijf heeft ge-
bouwd,
hij die het hemelgewelf op de aarde laat rusten,
hij die het water van de zee bijeenroept en het uitstort
over de aarde –
zijn naam is HEER.
Amos 9:6*

Proloog

‘Elke golf in die onmetelijke blauwe zee vertelt een verhaal.’

Dat vertelde Bob mij lang geleden, met een gelooid stem van al dat zoute water.

Ik lachte en bekeek de schuimkoppen, zittend op zijn oude steiger. Ze verdwenen sneller dan een tienjarige kon tellen.

‘Te veel golven,’ zei ik. ‘Dat kan niet waar zijn.’

Zijn glimlach zorgde voor rimpels rond zijn blauwe ogen, terwijl hij mijn hand stevig vasthield.

‘Heel veel golven, Annie. Onthoud dat maar.’

Het duurde heel wat jaren om te ontdekken dat hij gelijk had. Heel veel verhalen. In deze kleine haven waarin gebroken levens worden opgeraapt en vastgehouden, als golven die hun bestemming bereiken. Indertijd had ik niet kunnen bedenken dat ook ik hier op mijn bestemming zou komen.

En evenmin hoe prachtig die bestemming zou zijn.

Ansel-by-the-Sea, Maine
September 1944

Het ene moment klooft een knul nog hout, ergens in het noordoosten van het land, terwijl zijn maag rammelt van de honger en zijn hart zo vlak na zijn achttiende verjaardag gloeit van ambitie, en het volgende moment pompt hij water bij het oude aanrecht om zijn handen te wassen en een brief van de president van de Verenigde Staten van Amerika te pakken. De brief ligt daar op de roodgeverfde keukentafel, als een oude vriend die zichzelf heeft binnengelaten en de voeten op tafel heeft gelegd, alsof dat de gewoonste zaak van de wereld is.

Maar het is allesbehalve gewoon.

Tijdens het vervoer met de postboot is er wat water op de brief terechtgekomen. De post in Ansel-by-the-Sea is gewend aan dat lot, de postbode doet dan ook meteen dienst als speurder en bezorgt foutloos brieven met halfleesbare adressen. Deze keer is de voornaam vervaagd en zijn alleen *Bliss* en de naam van het huis leesbaar. Meestal volstaat een naam, maar als iemand erg formeel wil zijn, voegt hij de naam van het huis eraan toe. *Sailor's Rest*.

Robert Bliss scheurt de brief, die hij veel te stevig vastgrijpt, open.

Oproeping ter inlijving

Zijn hart bonkt in zijn oren. Het is zover. Bijna vier jaar lang heeft hij op deze dag gewacht. Al sinds hij met de rest van het dorp president Roosevelt het eerste getal van de lichter heeft zien aankondigen. Ze hadden gekeken naar de enige te-

levisie die het dorp rijk was, in de hengelsportzaak, zich lang makend om de capsules in de glazen kom op het scherm te kunnen zien. Witte papiertjes, met een getal erop en stijf opgerold. Een man had een houten lepel opgetild – vervaardigd uit het hout van de kamer waar in het verleden de Onafhankelijkheidsverklaring was getekend – en was gaan roeren. Langzaam en eerbiedig bewogen de getallen tot ze net zo overhooplagen als de door oorlog verscheurde wereld buiten hun grenzen. Ondanks het korrelige beeld op het scherm voelde Robert hoe die kamer vol regeringsleiders doordrongen was van de ernst van dat moment, doordrongen van het besef dat deze getallen... mensen waren. Gezinnen. Levens die op hun kop zouden worden gezet door dit gebeuren dat dienstplicht werd genoemd.

Vier jaar later vonkt de lading van dat moment nog steeds door Robert heen, wat hem ervan verzekert dat hij hier daadwerkelijk voor gemaakt is. *Voor een tijd als deze.*

Hij houdt de brief vast, voelt duizend nachten aan gebeden hierin verzameld. Hierin beantwoord. Dat hij op zijn achttiende eindelijk kon gaan. Eindelijk – ook al hebben ze de inlijving stopgezet ‘ter bescherming van het aantal arbeidskrachten aan het thuisfront’ en kon hij zich niet zomaar inschrijven – roept de dienstplicht hem om op te staan en te vechten. Te beschermen. Het enige waar hij ooit goed in is geweest.

Hij laat zijn duim glijden over het scheefgestempelde adres van de afzender in de linkerbovenhoek – het plaatselijke rekruteringskantoor.

De President van de Verenigde Staten,

Omdat hij er nog niet aan toe is de aanhef te lezen laat Robert zijn ogen glijden naar het woord GROET, dikgedrukt en in hoofdletters.

Na uzelf onderworpen te hebben aan een plaatselijke commissie, bestaande uit uw burens, met als doel het vaststellen van uw geschiktheid om dienst te doen in de landmacht of de marine van de Verenigde Staten, stellen wij u bij dezen

op de hoogte dat u bent geselecteerd voor de opleiding en dienst aldaar.

Geselecteerd. Opleiding. Dienst. Bij die woorden haalt Robert gejaagd adem.

U dient zich derhalve bij het hierboven vermelde plaatselijke rekruteringskantoor te melden op

De volgende woorden zijn er later tussen getypt.

op 17 oktober 1944, Machias Railroad Station om 7:15.

Hij leest de rest vluchtig door en knijpt zijn ogen dicht. Slikt moeizaam. Hij moet nog één regel lezen, maar ergens wil hij die niet lezen. Het gaat om zijn naam. Het moet zijn naam zijn. Toch draait zijn maag om bij de wetenschap dat er nog iemand in dit gezin is wiens naam er zou kunnen staan.

De klok verbreekt de stilte terwijl Duitsland aan de andere kant van de oceaan vuur laat regenen boven Groot-Brittannië. En hij keert terug naar de aanhef boven de brief.

Aan...

De hordeur valt dicht, Robert schrikt. Als vanzelf vouwt hij de brief dubbel en stopt die achter zijn rug. Het is zijn broer, Roy, die hem al kauwend toegrijnst, met een halfopgegeten appel in zijn hand. In alle opzichten op twee na is hij Roberts tweelingbroer: Roy werd twee minuten eerder geboren en draagt sinds kort een eenvoudige ring om zijn linkerringvinger. Iets wat, hoe Robert ook zijn best doet het niet te laten gebeuren, hem steeds opnieuw akelig veel pijn bezorgt.

‘Kom,’ zegt Rob. ‘We gaan schelpen zoeken.’

Robert vouwt de brief nogmaals dubbel, in de hoop er geen aandacht op te vestigen. ‘We?’

‘Jij. Ik. Jenny. En...’ Roy haalt adem en maakt zich breed. Hij heeft iets kinderlijks over zich, alsof hij zich ergens op verheugt. ‘Nog iemand. Dat zie je wel als we er zijn. Kom mee.’

Robert knikt en laat de brief in zijn achterzak glijden. Hij probeert deze uitstapjes met de pasgehuwden te vermijden, maar de brief dwingt hem ertoe, omdat hij Roy er zo ver mogelijk vandaan wil houden. Maar Roys grijns bevriest op zijn gezicht. Hij ziet de lege envelop op tafel liggen.

Twee grote passen en hij heeft de envelop omgedraaid en gezien dat de naam ontbreekt. Maar hij heeft ongetwijfeld ook gezien dat het Ministerie van Oorlog de afzender is.

Er golft een geladen stilte door de kamer. Beiden weten ze dat de brief maar voor twee mensen bestemd kan zijn, en die twee staan tegenover elkaar.

Robert klemt zijn kaken op elkaar.

Roy gebaart naar Roberts broekzak. 'Is dat de brief?'

Het is alsof hij lood tilt, maar Robert haalt de brief tevorschijn.

Roy grist het papier uit zijn hand, vouwt het open, begint van voren af aan te lezen – en wordt lijkleek.

Robert voelt hoe de moed hem in de schoenen zakt. Hij kan de brief niet zien, maar hij ziet wel zijn broers gezicht. En daar leest hij niet het antwoord waarop Robert had gehoopt.

De hordeur gaat piepend open, maar klapt deze keer niet dicht. Het moet Jenny zijn, het zacht dichtdoen van de deur past bij haar. Anderhalve maand geleden getrouwd en, zoals hun moeder graag zei, ze straalt nog steeds als een bruid.

Zo arm als een kerkrat en zo rijk als een koning, had Jenny gezegd toen Roy haar de trouwringen had laten zien. Hij had ze gesneden uit het hout van een oeroude boom die hun vader en moeder jaren geleden op de berg hadden gevonden.

Robert richt zijn blik op Jenny die met de schelpenmand in haar hand achter haar man gaat staan. Met rode wangen van de straffe wind ziet ze er mooier uit dan ooit – met een rustige schoonheid die in staat is een man van zijn adem te beroven. Robert kijkt naar de grond.

'Heb je het al verteld?' Ze laat haar hand in die van Roy glijden. Robert dwingt zichzelf te kijken. Zo moet hij haar zien. Samen met Roy. Hij moet kijken, zodat zijn hart het ziet en zijn ziel zal volgen. Zij is van Roy, voor altijd van Roy.

‘Ik...’ Roy kijkt haar aan alsof er een oceaan tussen hen in ligt.

‘Nou,’ zegt ze, ‘je moeder was in alle staten. Je had haar moeten zien, Roy.’ Ze lacht en het klinkt als muziek. ‘Ze sprong meteen in de Ford en ging op weg naar Machias om bij mevrouw Laughlin garen te halen. Ze zegt dat ze een deken moet breien...’ Met haar hand tegen haar buik praat ze door. Het loodzware gewicht in Robert begint nog zwaarder te voelen. Hij kijkt van Jenny naar Roy naar de brief. En weer naar Roy. Een *baby*. En Roy staat daar met een brief die net zo goed van de man met de zeis kon zijn.

Zijn broer blijft Robert strak aankijken. Alles verbleekt, ze zijn weer tien jaar en kijken uit over de oceaan. Er is een monsterlijke storm in aantocht en hun vader vaart naar het dorp om hun moeder op te halen voor de storm losbarst. *Bij elkaar blijven, jongens*, roept hij, waarna hij om hun eiland verdwijnt. *Binnen blijven, weg van de storm, en verlies elkaar niet uit het oog*. Robert had toen niet geluisterd. Dat mocht niet nog een keer gebeuren.

Jenny is gestopt met praten. De bloes op haar gezicht en haar lach verdwijnen. ‘Wat is er?’ vraagt ze, terwijl ze naar dit woordeloze gesprek tussen de broers staat te kijken.

Roy schudt zijn hoofd. ‘Niets. Ik vertel het straks wel.’ Hij maakt een beweging om haar een lach te ontlokken, met succes, en trekt Jenny naar zich toe tot haar hoofd op zijn schouder leunt.

En zoals ze van jongs af aan al duizenden keren hebben gedaan, lopen ze met z’n drieën naar de schorren bij Milton Farm waar ze heel wat schelpen opgraven. Jenny zwaait de mand heen en weer, Roy hanteert de kokkelhark en grijnst haar toe alsof ze van goud is. Roberts borstkas trekt ondertussen samen vanwege dit onrecht.

‘Waarom zijn jullie zo stil?’ De aanblik van Jenny’s sproeten op haar pietepouterige neusje snijdt door hem heen. Maar voor haar... zelfs nu, probeert hij een glimlach te laten zien. Die voelt echter zo misvormd en geforceerd dat hij er waarschijnlijk uitziet als een opgezette kogelvis. Ze lacht als kwikzilver, en iets van de pijn verdwijnt.

Ondanks alles weet hij – kijkend naar haar en kijkend naar

zijn broer, die nog geen vlieg kwaad zou doen – dat hij alles voor ze zou doen.

‘Gaan jullie vanavond nog samen op pad?’ Jenny kijkt van de een naar de ander, terwijl ze haar vingers door die van Roy vlecht. ‘Vanwege jullie verjaardag. Ik heb je er niet over gehoord. Ik wist dus niet zeker of...’

Roy kijkt naar Jenny, drinkt haar in, hij weet iets wat zij nog niet weet. Dat alle tijd zonder haar in deze tikkende klok van de dienstplicht niet kan worden ingehaald. Dat alle tijd op het eiland van hun jeugd, om hun middernachtelijke verjaardagstradities te doen herleven, kostbare tijd zonder zijn bruid is.

‘Ik dacht dit jaar een keertje over te slaan,’ zegt Roy. Hij kijkt naar Robert en de boodschap is duidelijk: *ik hoop dat je het begrijpt*.

Hij begrijpt op dat moment meer dan hij ooit heeft begrepen en bidt dat Roy het hem niet kwalijk neemt. Want er is maar één ding dat dit goed kan maken.

‘Nee,’ zegt Robert. Hij schrikt ervan hoe abrupt dit klinkt, hoe hij weer zit te blunderen en te zoeken naar woorden. ‘Ik bedoel – laten we wel gaan.’ Hij pleisterde die koffervisgrijns weer op zijn gezicht. ‘Toe? Net als vroeger? Nog één keer.’

Die woorden treffen Roy harder dan Robert bedoelde. Het blijft veel te lang stil en Jenny kijkt vragend van de één naar de ander. ‘Ga maar,’ zegt ze, terwijl ze haar arm nogmaals voorzichtig op haar platte buik legt. ‘Wie weet hoe vaak jullie dit nog kunnen doen?’

De vraag, aardig bedoeld, kwam aan als een mokerslag. Als alles naar wens verloopt vanavond komt er nooit een einde aan Roys dagen met Jenny.

Robert steekt zijn roeispanten in de gitzwarte Atlantische Oceaan. Hij trekt ze in op het moment dat zijn roeiboot de rotsige kust nadert. Er doemt een eilandje op, met een kasteelachtig silhouet – dennenbomen als torentjes en bergkammen als borstweringen. Zijn bewegingen hebben iets dringends, de haken met zijn geoefende spieren zijn vastberaden.

Achteromkijkend werpt hij een blik op het eiland en hij ziet een lantaarn aan een tak bungelen, die een lege roeiboot verlicht. Zijn broer heeft hem dus weer verslagen. Sinds de dag van hun geboorte is hij hem altijd een stap voorgebleven. Waarschijnlijk zit hij al boven op de heuvel, bezig met het kampvuur voor deze middernachtelijke traditie. Feitelijk hadden ze dit een week geleden moeten doen op de dag van hun verjaardag, maar is een man eenmaal getrouwd, dan veranderen de tijden. En dit is de eerste gelegenheid die zich voordeed.

Terwijl Robert aan land springt, knerpen de stenen onder de verweerde boot. Hij legt de boot vast aan de stam van een jonge ceder. Daarna beent hij de nacht in die gekruide is met dennengeur.

Dit was hun wildernis, hun eerste kennismaking met onafhankelijkheid. Waar ze sinds hun negende op eigen houtje kwamen om hun namen in stenen te krassen, waar ze met handdrukken geheime verbonden sloten en sliepen onder een sterrenhemel zo groot als hun dromen. Een oude kist, verstopt onder een stenen overhang – dicht bij Tom Sawyers grot konden ze niet komen – bevatte hun schatten, en op een oud schrijfblok, hun verbonden en kaarten.

Maar ze hadden hun jeugd achtergelaten toen een oorlog aan de andere kant van de oceaan hun wereld was binnengedrongen. Hun spelletjes waren veranderd in strategieën, in op de grond getekende kaarten. Hun eiland was niet langer het

toneel van hun avonturen maar werd het huis van verdriet toen de oorlog hen persoonlijk raakte – toen de oorlog hun vaders leven had gekost. Alastair Campbell MacGregor Bliss, die zijn gezin niets anders dan een erfenis van moed en geloof wilde nalaten, had dat tot zijn laatste adem aan toe gedaan.

Vanavond wilde Robert die erfenis eren. Hij komt voor het vuur en de uitdagingen die ze altijd voor elkaar bedenken, maar deze keer zal alles anders zijn. Roberts hart klopt sneller bij de gedachte – hij zal het eiland vannacht niet verlaten zonder zekerheid over hun beider toekomst.

Boven op de berg betreedt Robert *Rogue's Clearing*, hij plant zijn laarzen op de aangestampte grond en bestudeert zijn broer. Roy zit voorovergebogen op een steen aan de andere kant van het vuur, terwijl de schaduw van de vlammen over zijn gerimpelde voorhoofd danst. Hij wrijft over zijn wenkbrauwen, precies zoals hun vader deed wanneer hij zich flink zorgen maakte. Na al die uren bij zijn vader in de werkplaats is het niet verwonderlijk dat Roy het evenbeeld van de man is.

‘Hé,’ zegt Robert. Hij stapt de oranje lichtkring binnen, terwijl hij de oude afgunst van zich afschudt die hem altijd bekruipt wanneer hij aan die twee denkt.

Roy schiet overeind, tovert snel een lach tevoorschijn. ‘Dat werd tijd!’ Een vonkenregen schiet de lucht in.

Gekras van statische registers, gevolgd door de klanken van een groot orkest en Frank Sinatra die ‘Stardust’ zingt. Een geluid dat hier op deze avond in september absoluut niet past. Robert zoekt dan ook meteen de bron ervan op – een met een handslinger opgedraaide platenspeler, boven op een steen, met de hoorn als een nieuwsgierige hond schuin omhoog.

‘Wat moet dit in vredesnaam voorstellen?’

‘O.’ Roy kijkt schaapachtig. ‘Jenny en ik waren hier gisteren samen. Zij had die meegenomen.’ Roy loopt eropaf, haalt zijn hand uit zijn spijkerbroek die nog onder het zaagsel zit. Hij wil de platenspeler uitzetten.

‘Laat maar aan,’ zegt Robert.

Terwijl Roy de platenspeler opdraait, denkt Robert aan het meisje dat het apparaat hiernaartoe heeft meegenomen. Echt iets voor haar. Het eiland was altijd evenveel van Jenny als van

hen geweest, ook al is de grond officieel van de familie Bliss. In de loop der jaren had ze samen met hen over deze rotsen geklauterd en had ze hun avonturen met haar magie verlicht. Ze hoorde zo bij deze plek dat Robert het grootste deel van zijn leven evenveel gedachten aan haar als aan ademen had gewijd. Maar op een dag, hij had haar hand vastgepakt om haar omhoog te helpen – een gebaar zo gewoon als de dag lang was – was er iets in hem opengebroken. Haar sproeten zaten onder de modder, haar blauwe ogen glommen, haar donkere haar hing voor haar gezicht en raakte de onderkant van haar kaak. Ze duwde haar lippen opzij en blies op haar eigen grappige manier, in een poging haar ponyhaar weg te blazen. Ze glimlachte, en zijn borstkas deed pijn. Ze keek bij hem naar binnen en raakte hem tot diep in zijn ziel. Meteen wist hij dat hij alles voor Jenny Thomas zou doen, dat hij er alles voor over zou hebben om haar op een dag Jenny Bliss te kunnen noemen.

Het probleem was dat ze toen nog maar dertien waren geweest. Weinig meer dan kinderen. Tegen de tijd dat er voldoende jaren waren verstreken om iets tegen haar te zeggen, zocht hij naar de juiste woorden. En terwijl hij de woorden vormde en aanpaste en ze in zijn gedachten liet rondgaan, op zoek naar precies de juiste bewoordingen, beseft Roy ineens wat Robert allang wist – het buurmeisje was meer dan het meisje dat eens piraatje met hen had gespeeld – en Roy was hem voor. Sinds die tijd vormden Roy en Jenny een stel. En kreeg Robert dringend de behoefte zoveel mogelijk tijd op zee door te brengen.

Jenny zei graag dat Roy veel weg had van de jonge Gregory Peck. Dat had ze tegen Robert nooit gezegd. Ook al waren ze een eeneiige tweeling. Misschien omdat Roy degene was met ‘die kuiltjes’, zoals ze ook graag zei. Maar waarschijnlijker omdat Roy aan het eind van de dag rook naar zojuist omgehakte dennenbomen en Robert naar kreeftaas en zeewater. Tegen jongens als hij zeiden meisjes dergelijke dingen niet.

‘En...’ Roy schuift zijn flanellen jas open om zijn handen in zijn broekzak te stoppen. Als vanzelfsprekend en op zijn gemak, alsof er enkele uren geleden geen brief was gekomen. ‘Doen we het, of niet?’ Halfgrijnzend stompt Roy Robert op zijn schouder en begint daarna steentjes op te rapen bij de rand

van de klif, waar het eiland zich in zee stort. Ze hebben er allebei negen nodig: één voor elk van hun achttien jaren.

Het plan om steentjes in de oceaan te gooien en daarbij uitdagingen voor elkaar te bedenken – malle opdrachten die ze moeten uitvoeren voor het jaar om is – voelt plotseling niet goed. Niet op deze avond.

Robert bestudeert zijn broer. Zo heeft hij hem eigenlijk nog nooit gezien – alsof de eeuwige optimist zoals iedereen hem kent nu verwoed worstelt met een snelle stroming die hem wegvoert.

Roy grijnst hem toe. ‘Kom op,’ zegt hij, terwijl hij Robert de steen in handen drukt. ‘Jij mag als eerste.’

Robert draait de grijze steen, nog warm van Roberts aanraking, in zijn hand om. ‘Kunnen we praten?’

Roy vertrekt zijn kaakspieren. ‘Later.’

Wat gaat er in hem om? Het lijkt wel of deze traditie – dit onderdeel van hun jeugd – een soort reddingslijn is.

Wanneer Robert zijn steen nog steeds niet in de golven gooit, trekt Roy zijn arm terug. ‘Goed dan. Dan ga ik wel eerst.’

Misschien komt het door de traditie, dit plichtsgevoel. Dit zijn de dingen waarvan Roy gemaakt is. Dit is wie hij is, zijn helft van degene naar wie zij vernoemd zijn: Rob Roy, de volksheld en vrijbouter van hun voorvaders in Schotland. Roy kreeg alles wat met *held* te maken had, en Robert kreeg het *vrijbouterende* deel.

Halverwege de slingerbeweging houdt Roy zijn arm stil. Hij schraapt zijn keel en laat zijn stem dramatisch zakken. “Van heinde en verre, door heuvels en dalen...”

Robert werpt hem een blik toe. ‘Moet dat nou?’ Het gedicht van William Wordsworth werkt op zijn zenuwen.

Roy strekt zijn arm uitdagend uit. ‘Kom. Het zijn maar woorden.’

‘Klopt, maar het is een gedicht.’

‘Nou en?’ Roy slaat hem met de achterkant van zijn hand op zijn borst. ‘Van een gedichtje ga je echt niet dood.’ Ineens kijkt hij ernstig. En het is niet moeilijk te bedenken wat hij nu niet uitspreekt. Dit zou weleens de laatste kans kunnen zijn om de woorden te declameren die hun vader hun, samen met menig

verhaal over de avonturen van Rob Roy, had ingeprint.

‘Goed dan.’ Robert haalt adem en begint te reciteren met het enthousiasme alsof hij het periodiek systeem opzegt. “Van heinde en verre, door heuvels en dalen...”

Roy doet mee, zijn stem klinkt precies als die van hun vader, elk woord ontsteekt een vonk in het donker.

“Overal zijn gezichten die hetzelfde getuigen, en die bij de klank van Rob Roys naam, opvlammen als een pas aangewakkerd vuur.”

Er daalt een stilte over hen heen.

Roy gooit de eerste steen het donker in, in Cauldron Cove onder hen, waar de rotsblokken in het water de golven voortdurend laten kolken. De steen schiet door de lucht en landt een heel eind verderop. Zijn bereik is groter geworden.

‘Normale mensen gooien bij verjaardagsfeestjes met confetti.’ Robert kijkt bedachtzaam naar de steen in zijn hand.

‘Jep,’ stemt Roy in. Het woord dat ze in Maine gebruiken voor *ja* maakt evenveel deel uit van thuis als de zilte lucht. ‘Voor ons geen confetti. Gooi je steen weg.’ Hij laat de stilzwijgende gevolgtrekking voor wat die is en doet een stap naar achteren om te gebaren dat het Roberts beurt is.

‘Wat is de uitdaging?’

Roy steekt zijn duimen in zijn riemlussen. ‘Ik daag je uit deze week daadwerkelijk iets in de collecte te doen. *Iets*, waarmee ik doel op geld, en niet op slakken.’

Robert grinnikt. ‘Ik ben geen zeven meer.’

‘Ik zou het bijna hebben geloofd.’

‘O, ja?’ Robert smijt zijn steen weg. ‘Dan daag ik jou uit de koe van mevrouw Jenson om te duwen.’ *Plons*. Ze weten beiden dat hij dat nooit zal doen.

‘Ik daag je uit de zijkant van de schuur te repareren waar je tegenop bent gebotst.’ *Plons*. Roy grijnst.

Daarna blijft het stil. Alsof de hele avond – misschien wel hun hele leven – op dit moment heeft gewacht.

Robert verzamelt al zijn kracht en laat zijn steen door de lucht zeilen. Een heel stuk verderop klinkt de *plons*. ‘Ik daag je uit niet in dienst te gaan.’

Ineens verdwijnt elke illusie van die lang vervlogen kinder-

tijd als plotseling optrekkende zeemist.

‘Wat?’ Roy draait zich om, en kijkt Robert recht in de ogen.

‘Je hebt me gehoord.’

Roy schudt zijn hoofd. ‘Wat wil je daar eigenlijk mee zeggen? Wil je dat...’ Hij kijkt achterom, laat zijn stem zakken. ‘Wat? De dienstplicht ontduiken?’ Er trekt een schaduw over zijn gezicht, alsof Robert hem een messteek heeft bezorgd. ‘Denk je dat ik een lafaard ben?’

‘Nee.’ Het woord komt er snel uit. ‘Ik zeg alleen... ga niet in dienst.’ Hij haalt scherp adem. ‘Ik ga in jouw plaats. Ik zal gaan. Dat doen ze soms – iemand de plaats van zijn broer laten innemen. Of als ze dat niet willen...’ Hij probeert, tevergeefs, luchtig te klinken. ‘We zijn een tweeling. Het lukte ons altijd om... van naam te wisselen. Op de lagere school werkte dat ook.’

Roy staart Robert met open mond aan. ‘Hoor je wel wat je zegt? Je weet dat ik dat niet kan doen. Niet nadat papa...’

‘Alsjeblieft.’ Roberts stem klinkt laag van ingehouden felheid. ‘Je hebt een vrouw.’ Het woord *vrouw* komt er met moeite uit. De pijn dringt zich hevig aan hem op, maar dit is goed en waar.

Zijn liefde voor Jenny betekent dat hij haar een leven geeft met de man die zij heeft gekozen: Roy.

Roy laat zijn kaken werken. Robert haalt zijn tweede troef van stal. ‘Je krijgt een kind.’

Roy steekt zijn kin in de lucht, richt zijn blik op de baai, iets naast het huis waarin ze zijn opgegroeid, waar aan het eind van Jenny’s steiger een licht glinstert. Robert raakt gespannen – er klopt iets niet. Elke toespeling op Jenny doet de man meestal oplichten als een vuurtoren. Maar vanavond gebeurt het omgekeerde. Zijn broer lijkt dicht te klappen.

Wanneer Roy begint te praten klinkt zijn stem hees, alsof er een boot over steentjes wordt gesleept. ‘Denk jij dat andere soldaten geen vrouw hebben? Gezinnen? Die geliefden zijn toch juist de mensen voor wie ze bereid zijn te vechten, om ze te beschermen?’

Robert weet dat maar al te goed. Het was ook de reden waarom hun vader zich had gemeld, in de tijd dat mannen zich nog zelf konden melden. En het was de reden waarom Robert het

nog een keer moest proberen. *Zorg goed voor hen, mijn zoon.* Zijn vader had de vijftienjarige Robert in de ogen gekeken, alsof hij een volwassen man was, en met die woorden had hij afscheid genomen. Hij mocht dan niet de oudste zijn, hij was wel degene met de felheid van een noorderstorm in zich, een felheid die hij kon gebruiken om te vechten.

De stenen kletteren op de grond wanneer Roy ze loslaat. Hoofdschuddend duwt hij zich langs Robert heen. Hij weigert hem aan te kijken, terwijl hij zand op het vuur gooit. Een rookpluim vervangt de lichtpilaar.

Roberts longen branden terwijl hij de laatste onwillige vonken met zand bedekt. Hij bereidt zich voor op een verdere woordenwisseling. Maar Roy beent het donkere pad af, loopt naar beneden, een man gevangen tussen logica en plicht.

‘Wacht!’ Robert rent achter hem aan. ‘Luister nou gewoon. Wat kan ik doen, behalve rottige schaaldieren uit de oceaan vissen? Maar jij...’ Roy wil niet blijven staan, hij daalt het kronkelige pad af, bereikt bijna de voet van de heuvel.

Daar, waar het klotsen van de golven uitstijgt boven zijn eigen onrustige hartslag, grijpt Robert zijn broer bij zijn schouder en draait hem om. ‘Jij bent degene die dingen kan *doen*. Boten bouwen. Mama helpen.’ Zijn argumenten zijn niet sterk genoeg, dat ziet hij aan Roys gezicht. Hij steekt zijn vinger uit naar Jenny’s huis. ‘Jij hebt een gezin.’

Bij dat woord laat Roy zijn hoofd hangen.

Roberts borstkas gaat zwoegend op en neer. Zwaar ademhalend fluistert hij. ‘Ik ga in jouw plaats.’

De maan werpt kil licht op Roys gezicht, een windvlaag steekt op vanaf het water. Zijn houding drukt kracht uit, alsof zijn voeten wortel schieten in het granieten gesteente. Onbeveeglijk. Ergens in de verte klinkt een boeibel, en daarna nog een keer.

Robert houdt zijn mond stijf dicht om alle argumenten binnen te houden. Welke kwelling er ook in zijn broer omgaat, die doet zijn werk. Roy haalt moeizaam en gejaagd adem.

‘Ze hebben je hier nodig,’ zegt Robert. Hij spuugt in zijn hand en steekt die toe aan een broer die staart en moeizaam slikt. Hij wordt verscheurd, dat kan Robert zien. Misschien zijn ze

te oud geworden voor de spuughanddruk, maar die heeft nog steeds dezelfde betekenis: een onbreekbare belofte. Hoewel het nooit eerder een belofte op leven en dood is geweest.

Roy balt zijn vuist, tilt die omhoog en een seconde lang haalt Robert gemakkelijker adem. *Hij doet het.*

Maar dan ziet hij Roy zich uitrekken. Robert kent die blik. Dat is de padvinder in optima forma. De man die plechtig heeft beloofd God en zijn land te dienen.

En in plaats van hem de hand te drukken beukt Roy zijn vuist tegen zijn andere hand en schudt hij zijn hoofd. 'Herinner je je de storm nog?'

Robert draait zijn hoofd, kijkt weg van zijn broer. Tijdens hun leven hier hadden ze wel duizend stormen doorstaan, maar hij weet meteen welke Roy bedoelt. De storm toen hun vader naar het dorp was gegaan om hun moeder op te halen... en de jongens had opgedragen bij elkaar te blijven.

Dat hadden ze ook gedaan. Ze waren alleen niet rechtstreeks naar huis gegaan. Robert had de nieuwe roeiboot gezien die hun vader voor meneer Simmons had gemaakt, losgeslagen en wegdrijvend richting Gretel Point, waar de baai in de oceaan uitmondde. De boot betekende vier maanden werk en een tienjarige wist daarom wat hij moest doen.

'Die domme boot,' zegt Robert. 'Die had ons thuis moeten brengen, met jou erin.'

Roy schudt zijn hoofd. 'Dat is het nou precies. Heel ons leven lang heb jij vooropgelopen, alsof je met een beschermingsigne bent geboren of zo. Papa en jij hadden het altijd over mij in de gaten houden.'

'Nou, dat heb ik die dag niet goed gedaan,' zegt Robert. Hij kan de regen op hun gezicht nog bijna voelen. De wind was zo sterk dat die hun jassen liet wapperen als capes. Hij kan zich nog herinneren de zeemeeuw te horen schreeuwen, medelijden te hebben met die kreten zo ver weg, verder weg met elke stap die hij zette – en dat hij uiteindelijk had omgekeken en geen zeemeeuw zag, maar de jonge Roy 'Help! Help!' roepend met het klaaglijke geluid van een zeemeeuw.

Hij zal nooit vergeten hoe glad die stenen waren toen hij eroverheen vloog, zonder op te letten of hij zich zou verstampen

of schrammen op zou lopen, tot hij bij Roy kwam, die over de rand hing, met de zee onder zich als een gulzig beest tekeergaand.

‘Wat was je sterk,’ zegt hij tegen Roy. ‘Dat je je wist vast te houden. Dat je tijdens die storm houvast had gevonden...’

Roys kaak trilt en zijn ogen staren in de verte. ‘Dat lukte omdat ik wist dat je zou komen,’ zei hij. ‘Dat gebeurde altijd. Dat gebeurt nog steeds.’

Ja, hij had het gered, maar als hij zijn taak echt goed had uitgevoerd, dan had hij Roy nooit uit het oog verloren. Uiteindelijk hadden ze een kapotgeslagen boot, had Robert een ontwrichte elleboog, die tot op de dag van vandaag bij een naderende storm opspeelt, en hadden ze bijna een leven verloren.

Was Robert niet op de rand gaan liggen en had hij Roy niet opgetrokken terwijl die zijn voeten tegen de klif probeerde te zetten, dan hadden ze thuis nooit aan hun vader kunnen opbiechten dat de boot kapot was geslagen. Evenmin hadden ze dan de wanhopige opluchting op hun vaders gezicht gezien, en ook niet de kracht gevoeld waarmee hij hen beiden had omhelsd.

De herinnering bezorgt Roy een gekwelde blik, hoewel het goed was afgelopen. ‘Ik heb altijd gedacht dat het uitzicht daarboven beter moest zijn.’

‘Daarboven?’ Robert kon zich niet voorstellen waar hij aan dacht.

‘Ja. Neerkijkend op iemand zoals jij die dag deed, in de wetenschap dat je iemand redt. Niet opkijkend, in de wetenschap dat je de oorzaak van het probleem bent.’

‘Hou op, Roy, je weet dat dat niet zo was.’

‘Maar het was wel zo. Het is zo.’ Hij haalt diep adem en slaat Robert op zijn rug. ‘Het is nu mijn beurt, broer. Je bent een goed mens,’ zegt hij. ‘Laat mij proberen dat ook te zijn.’

En daarmee vertrekt hij.

Onder de hoge maan, zo hoog dat het ruim na middernacht moet zijn, duwt hij zijn boot de golven in. Onuitgesproken uitdagingen vergetend in een stapeltje stenen boven op de heuvel, onvoorziene toekomst voor hem terwijl hij in het donker als het ware over een drempel stapt.

Roberts voeten knerpen vastberaden over het smalle strand, alsof zijn lichaam nog niet heeft gehoord wat zijn oren en hart al weten. Op routine maken zijn handen de boot los, en hij stapt in. Daar, met zijn gezicht naar het verlaten eiland van hun jeugd, steekt hij vanuit de wanorde in hem een gebed af, tot de God die – als Hij inderdaad een en al gerechtigheid was – Robert in dienst zou laten gaan en de juiste broer thuis zou houden.

Chicago
Mei 2001

Vlak voor Ann Bliss zwemmen de getallen op haar computerscherm, in elkaar overvloeiend op het ritme van haar rommelende maag. *Lunchtijd*. Na nog enkele aantekeningen over de laatste trends in koopgedrag van twintigers en dertigers te hebben gemaakt, klapt Ann haar schrijfblok dicht en baant zich een weg door het doolhof aan liften, het hoge atrium, de witmarmeren gang en de met pilaren omzoomde ingang van Chicago's Calloway Building. Eenmaal buiten glipt ze snel het koffiezaakje binnen in het gebouw ernaast dat volgens Anns schatting wel twaalfduizend verdiepingen telt.

Met haar hand op de glazen deur aarzelt ze een moment, sluit haar ogen en ziet zichzelf als meisje weer *The Galley* binnenstormen. Boven haar hoofd klonk dan een oude scheepsbel, de zon scheen vrolijk op de tientallen stoelen rond de heren en der verspreide tafeltjes en de rode geraniums knikten haar toe vanuit een tinnen blik op de hoektafel waar ze altijd met Bob zat. Het was weinig meer dan een verbouwde viszaak met vanbinnen en vanbuiten witgepleisterde muren en een keuken die er later aan vast was geplakt. *The Galley* was het enige eetcafé in Ansel-by-the-Sea dat het hele jaar open was. Het bood drie dingen, die zonder mankeren werden opgediend: uitzicht op de idyllische haven, gloeiendhete pannenkoeken gedoopt in de plaatselijke ahornsiroop en verhalen zo zout als de pier waarop het pand stond.

Ze weet zeker dat Bess haar, zelfs na al die jaren, nog zou begroeten met haar gebruikelijke 'Blij dat je er bent'. Altijd uitgesproken in het plaatselijke dialect, met een klank alsof de

woorden een reisje door de frisse lucht hadden gemaakt, aangevuld met een spoorje Hollywoodaccent, de scherpe randjes er afgesneden. Met haar spatel in de hand wenkte Bess Ann binnen te komen en draaide vervolgens een hete haverpannenkoek om – Gretelkoeken noemde ze die, genoemd naar het beroemde Gretel Point op de kop van de haven.

Maar Ann is er al in geen twintig jaar meer geweest. Ze duwt de cafédeur open en vertelt zichzelf dat dit nu thuis is.

De geuren van plastic en deegwaren omringen een zee van mensen in donkere pakken. Zij zitten keurig rechtop op harde stoelen, lezen op hun laptop de *Chicago Tribune*, de *Wall Street Journal* of *TIME* magazine. Hun gezichten glimmen van de spookachtige gloed van kilowatts.

Ann, in haar blauwgestrepte pak, geeft haar bestelling op. Het meisje achter de toonbank legt een zogenaamd vers broodje in een kartonnen bakje en hangt een theezakje in een papieren bekertje. Ze helpt Ann met het enthousiasme van iemand die bij een belastingcursus de presentielijst doorneemt.

Ann bedankt haar, pakt haar wisselgeld en baant zich een weg door het doolhof naar de tafel die niemand wil. Vanaf die plek zie je geen gebouwen – gebouwen die haar wereld ommuren, hoewel ze de sleutel vormen naar een toekomstig veldproject, als ze nog een keer de moed vindt om dat opnieuw te proberen. Twee universitaire opleidingen, een flinke studieschuld die afneemt met de snelheid van afbrekend graniet en drie jaar vol ongebruikte vakantiedagen en ongebruikt ziekteverlof waren allemaal stappen op weg naar dat ongrijpbare *ooit*.

Maar op dit moment is dit Anns uitzicht, kijkend naar mensen. Zij bevatten immers verhalen. En op hun nadenkende gezichten ziet ze vragen staan. Zelfs in de robotachtige stem van het meisje achter de toonbank proeft ze een reden voor de saaiheid.

Ze waakt ervoor al te lang te kijken, kijkt telkens op met die 'Intelblauwe' ogen van haar, zoals Judy en Jim bij haar op kantoor ze bestempelden. Zij, de technische bollebozen van hun beroemde ontwerpbureau, spreken graag in computertaal. Op dit moment is zij slechts de onwaarschijnlijke antropoloog en haar huidige abstracte opgravingsgebied is de bedrijfsjungle

in Chicago's zakencentrum. In plaats van beschavingen bestudeert ze consumenten. Koopgedrag in plaats van overtuigingen en tradities.

Zo zal het niet blijven, zegt ze tegen zichzelf. En na haar vorige baan, die haar een reputatie bezorgde die ze nog steeds van zich probeert af te schudden, is dit een prettige – veilige – positie.

Ze steekt haar hand in haar canvas schoudertas en haalt er een laptop uit. Maar na het keurige openritsen van haar laptop-hoes volgt er een ouderwets aandoend geritsel.

Van krantenpapier.

Ze drukt al haar wervels tegen de harde richels van de gebleekte houten stoel, wrijft een pluk kastanjebruin haar uit haar gezicht, tilt haar beker op en neemt een slok thee, zichzelf verwarmend.

Alsof haar leesvoer, dat eens per week haar brievenbus binnenvliegt, het stuivende zeewater vanuit Maine heeft meegebracht, knijpt ze haar ogen dicht en ziet ze een klein meisje aan de hand van een verweerde zeeman.

Ze slaat de bladzijde om, en het geluid maakt dat een paar ogen haar kant op worden gedraaid. Snel, maar met een geofende bevalligheid, slaat ze de bovenkant om om de titel aan het zicht te onttrekken: *Rusty Joe's vraag en aanbod*.

Ze slaat de dorpsberichten over, en ook de rubriek diversen, de dieren, auto's en onroerende goederen. Ze blijft een moment hangen bij de rubriek vee en haar mondhoeken krullen op terwijl ze leest: *Gezocht: Geiten. Te ruil tegen kreeftenfuiken of overtollige zeelaarzen*. Haar glimlach bevat een mengeling van trots en genoegen, met een tikkeltje eenzaamheid. *O, Maine*.

Doorbladerend bereikt ze uiteindelijk haar bestemming. Botten. Maar voor ze de vier advertenties in hun rechthoekige kaders leest, haalt ze uit haar tas een vel papier met opgeplakte krantenberichtjes, als een kunstwerk van een basisschoolkind. Ze leest er een paar van en begint zelfs een keer hardop te lachen.

Van vier weken geleden, Bobs advertentie, met alle trouwdheid en humor van een opa:

Verloren: knikkers. Ergens in het boothuis. Help een oude man ze te vinden?—B

De week daarna die van haar:

Gevonden: knikkers van een oude man. Per ongeluk in kreeftenfuijk terechtgekomen. Zal aangetekende post sturen.

En ze had hem een zak knikkers gestuurd, verpakt in een kaart van de haven van Ansel die ze voor hem had getekend. Ze had zichzelf verteld dat ze zich, technisch gezien, aan haar belofte hield om hem geen brieven te sturen. Ze begreep nog steeds de onmin tussen haar vader en Bob niet. Maar lang geleden, bij de gegriefde blik van haar vader telkens wanneer ze een brief voor Bob op de post deed, had ze zichzelf beloofd een andere manier te vinden om met haar oudoom in contact te blijven. Een manier die mensen niet zo veel pijn zou doen. Als tienjarige had ze wekelijks het gras van de burens gemaaid om met het verdiende geld advertenties te plaatsen. Om de week had ze haar opgespaarde zeveneneenhalve dollar gebruikt, haar eerste advertentie had ze op een groen kaartje gekrabbeld, en geadresseerd aan Rusty Joe zelf.

Ze had bedacht dat ze op deze manier haar oudoom vast en zeker kon bereiken. Naast zijn versleten bijbel werd de *Rusty Joe's* het meest door Bob gelezen, ondanks zijn muren vol boeken. En zo was het gegaan, advertenties die als pingpongballen heen en weer gingen, als uitweg voor hun communicatie.

De zijne, twee weken geleden:

Gezocht: laaglander om hier wat schelpdieren op te graven. Genoeg van die verstedelijkte slaven.—B

En haar eigen woorden van afgelopen week:

Gezocht: zeemansdichter om rijmende advertenties stop te zetten. Met poëzie maak ik graag korte metten.—A

De berichten gingen een hele tijd terug, genoeg voor twee volle

mappen in haar appartement. Allemaal van een familielid bij wie ze slechts één zomer had gelogeed, maar die haar beter kende dan wie ook.

Ze haalt adem en vestigt haar ogen weer op de laatste editie van *Rusty Joe's*. Er staan twee boten te koop, en pal daartussenin leest ze:

Kom naar huis, Annie. Bess.

En ineens vertelt Anns gezicht een verhaal. Een blik waar de hele wereld het koud van kan krijgen.

In geen twintig jaar had iemand haar meer Annie genoemd. En er was maar één reden waarom Bess haar op deze manier probeerde te bereiken. Maar één reden waarom Bob zelf niet schreef.

Er was hem iets overkomen waardoor hij dat zelf niet had kunnen doen.

Het geluid om haar heen klinkt gedempt. Ze hoort alleen haar hartslag en de ritselende krant, in enkele haastige bewegingen. Haar handen slagen erin haar tas te pakken. Halverwege de deur draait ze zich om en zet haar dienblad op de toonbank, haar handen trillen en haar voeten kunnen haar bijna niet dragen.

Het kost haar moeite de deur tegen de wind in open te duwen. Daar, tussen de wolkenkrabbers en het asfalt, zet Ann Bliss verdoofd de ene voet voor de andere tot ze in het vliegtuig zit, op weg naar Ansel-by-the-Sea, Maine.

Ann kijkt naar het gangpad van de enorme bus terwijl die bij haar halte stilstaakt. Zou Jona zich in de buik van de vis ook zo hebben gevoeld? Verlangend naar bevrijding, vrezend voor wat hem te wachten stond. Jona's uitgang werd echter niet door houthakkers aan weerszijden van het gangpad versperd. Een aantal mannen met baard; de meesten met een geblokt overhemd. Na deze laatste halte langs de kust, vlak voordat de staat de grens met Canada bereikte, rijden alle passagiers naar de uitgestrekte, noordelijk gelegen bossen.

Ann trekt aan haar gestreepte pak, voor de honderdste keer wensend dat ze zich gisteren de tijd had gegund om voor haar vlucht andere kleren aan te trekken. Ze had kleren, boeken en wat toiletpullen in een koffer gegooid, maar ze had niet de tegenwoordigheid van geest gehad om dit uniform uit te trekken. Het is niet anders. Met haar gestreepte pak en verbrijzelde hart stapte ze uit, terwijl ze haar best doet niet met haar koffer over de laarzen van de houthakkers te rijden.

Eindelijk staat ze op Route 191. De bus rijdt kreunend weg, een stofwolk achterlatend.

Ze kijkt de bus na, sluit haar ogen en hoort het – de golfslag van de oceaan in de haven verder naar beneden. Ze ademt diep in voor ze zich langzaam omdraait en haar ogen opent.

En daar ziet ze het. Onder aan de groene heuvel vormt de haven een glimlach. Langs de kust staan witte huizen. Het is er stil, op de deining van de golven na. Voor de kust liggen enkele eilandjes, tot aan de plek waar de twee schiereilanden elkaar rond de beschutte inham bijna omarmen. Deze vorm maakt de plek tot een veilige haven. Tijdens een orkaan komen zeelui hier schuilen, ze kunnen er veilig voor anker gaan tot de storm is uitgeraasd.

Naar beneden lopend het dorp in voelt ze haar hart onrustig

kloppen. Ze probeert haar zenuwen te bedwingen en kijkt naar de eilandjes, naar hoe ze vanuit zee naar het dorp wijzen. Ze kan Bobs vriend Arthur bijna horen vertellen over de beroemde reis van Old Joe. *Kijk omhoog, Joseph Krause*. De beroemde zin die maakte dat de stichter van dit dorp zijn ogen tijdens een storm opsloeg, daardoor de lichtflits ziend die hem de weg naar zijn toekomstige huis wees.

‘Kijk omhoog, Ann Bliss,’ fluistert ze. Ze begint de bochtige weg af te lopen. Hier zijn, zelfs na al die jaren, voelt natuurlijker dan teruggaan naar haar appartement in de stad – maar tegelijk voelt het wonderlijker dan ooit.

Aangekomen op Main Street aarzelt ze. Ze moet eigenlijk rechts afslaan en het pad volgen om de haven heen naar *Sailor’s Rest* – Bobs huis. Maar dat gaat niet. Nog niet, niet zonder te weten wat er aan de hand is. Ze had een taxirit, een vlucht en een bustocht de tijd gehad om alle mogelijkheden te overdenken, maar het komt allemaal op hetzelfde neer: Bess had nooit namens Bob geschreven als hij dat zelf had kunnen doen. Er wacht haar geen goed nieuws. Diep vanbinnen weet ze dat. Toch troont een sprankje hoop haar mee...

Daarom houdt ze links aan en slaat de Duits aandoende laan in, vol kuilen en gaten na de strenge winter. Het is een onvervalste keienstraat, die haar rolkoffer alle kanten doet opgaan. Het oude karakter en de charme passen goed bij de lange rij gebouwen die uitkijken op een park en aflopen richting de zee. Als in een sprookje zijn de witte muren omvat door vakwerk, met daarboven de golvende lijnen van een rieten dak en zwartgeverfde kozijnen met daarop bloemen in alle kleuren van de regenboog.

Market Row, zo noemen ze de straat, en het ziet eruit alsof er furniturenwinkeltjes, bakkerijtjes en verkopers van eigenaardigheden horen te zitten. Maar de bordjes op de deuren verlenen de plek iets nuchters.

Joe’s Lobster Shack. Op het bord achter het raam staat *Aan het overwinteren. In juni weer aanwezig*.

Pinch-a-Penny kringloopwinkel. Het bord achter het raam vermeldt *Gesloten*.

De hengelsportzaak. *Aan het vissen. BZT*, staat er op het

bord. Zo te zien heeft Ansel-by-the-Sea, bepaald geen technologisch centrum, toch de moderne acroniemen weten op te pikken.

Bij *Starboard* onroerend goed, dé plek voor iemand die schuren, bosbesgronden, hutjes aan zee of historische kapiteinshuizen wil kopen, is het donker, wat haar vertelt dat er niemand aanwezig is.

Ann hobbelt over de keien, tijdens het passeren van de winkels op de hielen gezeten door een vreemd leeg gevoel. Het zijn niet alleen de levenloze winkels. Het is overal te stil. Niemand laat zijn hond uit, repareert een auto, verft een boot om voorbereid te zijn op het hoogseizoen – voor de toeristen en de kreeften.

Omdat ze iets van verbinding wil voelen, haalt ze haar mobiele telefoon tevoorschijn. Geen spoor van ontvangst. Geen connectie met de buitenwereld mogelijk dus.

Opnieuw uitkijkend over de haven ziet ze tot haar opluchting een aantal boten door de natuurlijke watergangen komen, zich een weg banend om de boeien in de baai heen.

Ze kijkt op haar horloge. Net halfzes geweest. Het lijkt nog wat vroeg voor de kreeftenvisser om al huiswaarts te keren, vooral op een heldere dag als vandaag. En al helemaal niet de ene na de andere boot.

Aan de waterkant staan de steigers vol rechthoekige kreeftenfuiken. Op elke steiger zouden er twee, drie mensen moeten staan om de kooien te repareren. Maar afgezien van de mannen die de naderende boten loodsen, is er niemand te bekennen.

Witte zeemeeuwen cirkelend aan de helderblauwe lucht verjagen met hun geroep iets van haar zorg. Een bries voert de geur van Gretelkoeken en ahornsiroop mee, als balsem voor haar ziel. Misschien zit iedereen daar.

Met behoorlijk wat kabaal trekt ze haar koffer mee naar de laatste en langste steiger die uiteindelijk eindigt bij de deur van *The Galley*. Diep inademend duwt ze de deur open tot de scheepsbel klinkt.

Maar er zit geen rij zeebonken aan de toog. En er is geen toerist te bekennen. Ze kijkt naar de hoektafel, half verwachtend Bob er te zien zitten, waar hij zijn hand optilt en weer op tafel

laat vallen om haar met lachrimpels rond zijn ogen naar binnen te wuiven. Lachrimpels, altijd.

Maar ook die hoek is leeg. Haar ogen prikken. Ademhalen doet pijn.

Ze loopt op het tafeltje van Bob en haar af, haar hoofd schuin houdend wanneer ze de envelop naast het blik geraniums ziet liggen. Het witte papier is wat smoezelig, alsof iemand erop heeft gestaan, en er zit wat opgedroogde koffie op de hoek. Net als ze de envelop wil omdraaien, klinkt er een stem van achteren.

‘Kom binnen,’ zegt de stem zonder dat er iemand tevoorschijn komt. ‘Blij dat je er bent.’ De stem klinkt echter niet blij. ‘Overal behalve de hoektafel.’

Snel trekt Ann haar hand terug, kijkend naar het plafond of er beveiligingscamera’s hangen, maar ze ziet alleen een paar afgebladderde boeien in blauw, groen, geel en rood die er hangen bij wijze van decoratie. Hoe wist de stem bij welke tafel zij stond?

Ze neemt plaats aan het tafeltje ernaast, met haar rug naar de haven toe. Er komt een vrouw tevoorschijn en haar aanblik doet Ann sinds het lezen van de advertentie voor het eerst echt glimlachen. Bess Stevens.

‘Hoeveel porties kan ik voor u maken?’ vraagt Bess. Ze ziet er een stuk ouder uit. Haar wilde zwarte krullen met zilveren draden erin worden net als altijd bedwongen met een bandana. Bess had altijd al een ruig soort schoonheid. Kracht getemperd door een grillige vriendelijkheid. Net als Ansel zelf.

Vanaf het moment dat Ann hier als een verlegen meisje op een nieuwe plek naar binnen was gestapt, had Bess haar eenzaamheid verjaagd met dampende borden vol troost en woorden vol wijsheid. *Let maar niet op die mafkezen, meisje*, zei ze over de vissers aan de toeg. Daarna boog ze zich voorover en fluisterde met een knipoog: *Nou, luister zo nu en dan toch maar. Zij weten best veel. Maar niet zeggen dat ik dat heb gezegd, hoor.*

Toen Ann niemand had, had ze haar een plek gegeven om zich thuis te voelen. En haar eerste baan. Gretelkoeken omdraaien was die zomer Anns eigen wonder geweest.

Bess wacht met een pen boven een notitieblokje en kijkt Ann uiteindelijk aan. ‘Eén portie pannenkoeken?’

Ann schudt de herinnering van zich af. ‘Ja,’ zegt ze, met een snelle blik naar het einde van het schiereiland waar de haverpannenkoeken hun naam aan te danken hebben – Gretel Point, vlak achter *Sailor’s Rest*. ‘Dank u. En...’ Ze weifelt. Wat moet ze zeggen? *Ik ben hier vanwege de advertentie in de rubriek Vraag en aanbod?*

‘Ja?’ Met halfdichtgeknepen ogen kijkt Bess haar onderzoekend aan. Geen spoor van herkenning op haar gezicht te zien. De moed zakt Ann in de schoenen. Maar waarom zou ze haar herkennen? Hun vriendschap dateert van lang geleden. Een wereld verderop, toen ze nog een slungelig meisje was dat een afgeknipte broek droeg.

‘Een kop koffie, graag.’ Ze ziet ervan af een wonder als bijgerecht te bestellen – het enige, daar is ze van overtuigd, dat Bob zal doen verschijnen.

Bess knikt en trekt zich terug in de keuken. Ann richt haar blik weer op de haven, waar de boten nu voor anker liggen en al wiegend gedag zeggen tegen de kreeftenvissers die in hun roeibootje naar de steigers varen. Aangezien Ansels getij twee keer per dag zo’n drie meter stijgt en daalt, brengt geen enkele kreeftenvisser zijn boot aan land. Gezien de snelheid waarmee ze vooruitkomen, moeten ze wel buitenboordmotoren gebruiken. Bob roeide altijd, en heeft haar dat uiteindelijk ook geleerd. Ze herinnert zich het vreemde gevoel, vermengd met angst, dat ze voor het eerst in haar leven controle had over waar ze naartoe ging.

Een van de boten komt dichterbij en verdwijnt onder de rand van deze steiger uit beeld. Er komt er nog een bij liggen, en nog een. Het lijkt wel of alle boten hetzelfde van plan zijn. Ze leggen ongetwijfeld aan om de dag met een kop koffie erbij door te nemen, zoals ze gewend zijn te doen. Ann slikt flink wat zenuwen weg. De plotselinge drang om te vluchten overvalt haar. Dit lukt haar niet, ze kan de gedachte om een groep mensen te ontmoeten die haar al dan niet herkennen, terwijl ze nog steeds niet weet wat er met Bob aan de hand is, niet verdragen.

De achterdeur wenkt. Ze pakt haar portemonnee en legt vol-

doende geld op tafel om haar bestelling te betalen. Aan het eind van de steiger verschijnt een hoofd, precies op de plek waar de ladder naar het water zich bevindt. Een man klimt omhoog en gaat staan, steekt zijn hand uit naar de volgende en trekt hem omhoog. Die man draait zich ook weer om en doet hetzelfde voor de man achter zich. Terwijl de groep groeit, neemt haar paniek toe.

Ze loopt snel naar de achterdeur. Pakt de knop vast en draait die om.

Een gil, samen met het geluid van kletterend metaal, houdt haar tegen.

Na haar koffer tegen de keukenmuur te hebben gezet loopt Anne snel de hoek om. 'Gaat het?'

Bess draait zich vliegensvlug om – haar ogen, helderblauw, maar ook rood aangelopen van de tranen, knijpt ze iets toe. 'Niets aan de hand. Ik kom dadelijk uw koffie brengen.' Ze haalt haar hand onder het stromende water vandaan en pakt een witte koffiemok, om meteen haar gezicht te vertrekken en de kop te laten vallen.

'Laat die koffie maar zitten,' zegt Ann hoofdschuddend. 'Hebt u zich verbrand?' Ze buigt haar hoofd richting Bess' hand, doet een stap haar kant op en negeert Bess' waarschuwend blik, zoals ze lang geleden al had geleerd te doen.

'Niets aan de hand,' herhaalt Bess.

Een overduidelijke brandlucht dringt zich in de kleine ruimte aan hen op. Er stijgt rook op uit de hoopjes beslag op de bakplaat. Bess duikt naar een spatel op de grond, maar Ann is haar voor.

'Wacht,' zegt ze. 'Laat me helpen.' En voor Bess kan protesteren, heeft Ann de aangebrande pannenkoeken al op een bord gelegd en Bess terugverwezen naar de nog steeds lopende kraan.

Bess is sprakeloos, maar dat zal niet lang duren.

Snel loopt Ann naar het hoekkastje naast de zwarte telefoon aan de muur. Als ze zich goed herinnert...

Eureka. Ze pakt de metalen EHBO-trommel en haalt er verbandgaas uit, om vervolgens ijsblokjes uit de gebutste metalen vrieskast onder de toonbank in een zakje te doen.

‘Hoe wist je dat te vinden?’ Bess’ wenkbrauwen fronsen zich, haar pientere ogen kijken vragend. Ann weet niet of ze zich al bekend wil maken.

Ze klemt haar lippen op elkaar en laat de vraag onbeantwoord terwijl ze Bess’ hand pakt. De vrouw steekt die voorzichtig uit, opnieuw haar gezicht vertrekkend terwijl ze haar vingers ontvouwt. De huid is rood, de brandwond doet duidelijk pijn, maar ziet er niet al te ernstig uit. Zacht legt Ann het ijs erop en begint het gaas eromheen te wikkelen om het op z’n plek te houden.

De vrouw wrijft met haar goede hand over haar slaap. ‘Dank u wel,’ zegt ze. ‘Wat een domme fout. Ik heb me in geen jaren verbrand. Ik ben er vandaag niet met mijn gedachten bij.’

Ann kijkt Bess aan. ‘O?’

‘Slechte timing ook. Er kan elk moment een groep binnenkomen.’

Precies op dat moment klingelt de bel.

Bess’ hoofd schiet omhoog. ‘Ze zullen hun pannenkoeken willen hebben. Dat heb ik beloofd...’ Ze pakt de koffiepot met haar goede hand – zet die neer en loopt op de beslagkom af. ‘Ik kan ze niet teleurstellen.’

‘Wacht.’ Ann pakt de kom. ‘Laat mij het doen.’

Bess trekt haar hand terug. ‘Dat is aardig van je. Maar die bakplaat heeft wel een gebruiksaanwijzing.’

‘U hebt een brandwond opgelopen die verzorging nodig heeft.’ Ann laat haar stem dalen. ‘Ik kan het proberen toch? Ik help u even door het spitsuur heen. Het klinkt alsof ze trek hebben.’

En dat is ook zo. Er wordt zacht gesproken, maar bij elk belletje neemt de intensiteit toe. Dit is niet de gebruikelijke drukte rond etenstijd.

‘Goed dan.’ Bess pakt de koffiepot en verlaat de keuken.

Ann ziet de stukken boter liggen en pakt een stuk om de bakplaat in te vetten. Daarna schept ze er hoopjes beslag op die sissende cirkels vormen. Ze bewapent zichzelf met een schone spatel.

Bij de deur draait Bess zich om. ‘Kijk uit voor de hete plaat,’ zegt ze, terwijl ze de koffiepot met een slingerbeweging op de

plaat richt. ‘Vijf op de bovenste rij. Drie in het midden, vijf op de onderste rij. Net als...’

‘Een zandloper,’ maakt Ann samen met Bess de zin af.

De kleur trekt weg uit Bess’ gezicht. Ze doet haar mond open om iets te zeggen.

Bess’ blauwe ogen bestuderen Anns gezicht, pellen er de jaren af. Ann kan haar bijna zien rekenen, het vliegenschugge optellen en aftrekken terwijl Bess het heden in ogenschouw neemt en probeert deze vreemdelinge in haar keuken in overeenstemming te brengen met de Annie die ze vroeger heeft gekend. *Sproeten erbij. Zestig centimeter eraf. De blik van een verwaarloosd kind erbij. Vermenigvuldig dat met stadsonzin.*

‘Waar is Fletch?’ buldert iemand met een zware stem. ‘Bess, heb je Fletch gezien?’

Bess schudt zichzelf wakker. ‘Jep!’ roept ze over haar schouder. ‘Maar niet meer sinds hij vanochtend voor zonsopkomst op pad ging.’ Ze maakt haar ogen los van Ann en gaat de mannen bedienen.

Een uur lang lijkt de keuken op een tijdmachine. De jaren vallen weg terwijl Ann en Bess als een goedgeoliede machine in de weer zijn. Borden boven elkaars hoofden tillend als in een vloeiende dansbeweging. Pannenkoeken kerend, koffiezettend, Ann die nog precies weet wat Bess nodig heeft.

Terwijl ze bezig is, drijven er flarden gesprekken de keuken binnen.

Ook een flard die haar de adem beneemt – ‘Bob zou trots op jullie zijn geweest vandaag.’

En een flard die haar een fysieke klap bezorgt – ‘Hij zou voor ons hetzelfde hebben gedaan.’ Verleden tijd.

Ze pakt het aanrecht vast om zichzelf op de been te houden, buigt zich voorover wanneer de tranen zich opdringen en de waarheid tot haar doordringt: dit is een wake.

Een wake is de rimpeling na een overlijden.

Bob is... overleden?

Verdoofd gaat ze verder met het omkeren van de Gretelkoeken, dankbaar voor de zegen van deze gedachteloze taak. Het maakt dat ze blijft doorgaan, ook al zien haar ogen nauwelijks iets.

Terwijl ze de pannenkoeken keert en borden aangeeft, telkens en telkens weer, klinkt dezelfde vraag in de eetzaal. 'Waar is Fletch? Hij had hier moeten zijn.'

'Ik kan het je niet vertellen want ik weet het niet,' klinkt er als antwoord. En: 'Misschien kon hij het niet aan.'

Niemand vraagt: *Waar is Annie? Zij had hier moeten zijn.*

Wanneer de dans ten einde is – wanneer de eetzaal dankzij gevulde magen tot rust komt – komt Bess naast Ann staan, pakt ze de spatel uit haar hand en legt die voorzichtig op het aanrecht.

'Tijd om te praten, jongedame.'